
SAKSFRAMLEGG

Til:
Bibliotekstyret

Møtedato:
26.02.2021

Sak:

Oppgradering av UB-bygget og eventuell ny bibliotekstruktur i Berivika

Innstilling til vedtak:

Bibliotekstyret tar bibliotekdirektørens redegjørelse til orientering.

Bibliotekstyret ber bibliotekdirektøren oversende saken til universitetsdirektøren med de innspill og merknader som er kommet, for vurdering av videre prosess i organisasjonen.

Bakgrunn for saken

UB-bygget, som ligger sentralt på campus Breivika, har lenge stått på «liste» for oppgradering og vedlikehold. Første etasje ble renoveret i 2017, og har med sitt åpne design bidratt til gode fysiske læringsfasiliteter for studentene. Våren 2020 ble UiT tildelt en sum på 25 millioner for å oppgradere UB-bygget videre (ref ePhorte 2019/5815). Med den tilstanden som bygget i dag er i, vil dette neppe kunne dekke en større oppgradering.

Universitetsbiblioteket har over år argumentert for at samlingene, både de som trenger særlig tilsyn og oppbevaring, og de resterende, i dag har meget dårlige forhold i bygget (byggene). I tillegg er UB-bygget fra 1982 generelt nedslitt og preget av eldre løsninger (blant annet dårlig strømtilgang for bærbare enheter mm) for ansatte, studentene og andre brukere.

I dialogmøte med universitetsledelsen høsten 2020 ble Universitetsbiblioteket bedt om å vurdere samlokalisering av bibliotek på campus Breivika. Forespørselen har bakgrunn i at UB selv har foreslått at dette er noe man kan se på ved en oppgradering av UB-bygget, men forespørselen har også sammenheng med et generelt ønske fra universitetsledelsen om å se på fornuftig bruk av den egneide bygningsmassen i Breivika. Universitetet har pga plassmangel i egne bygg i dag betydelige arealer som leies i det private markedet. En fortetting på campus vil dermed også kunne komme andre enheter ved UiT til gode, og bidra positivt til at UiT som helhet sparer store utgifter til leie av lokaler.

UB har vært positiv med hensyn til å vurdere bibliotekstrukturen på Tromsøya, og mulighetene for å sentralisere deler av bibliotekdriften i Breivika. Bakgrunnen for dette er både en markant dreining av tjenestetilbudet gjennom omorganisering og digitalisering, og en konsekvens av betydelig svakere økonomi de senere årene. Dagens husleieordning er til

vurdering, men per i dag gjelder overordnet en regel om at enheter som fortetter vil bli kompensert med mindre husleie hvis annen enhet er interessert i lokalitetene.

Vi har allerede integrert lærerutdanningens bibliotek i UB-bygget i stedet for å opprette et nytt bibliotek i Breivika, og det samme vil bli gjort når Norges arktiske universitetsmuseum skal flyttes fra sine eksisterende lokaler.

Universitetsledelsen har bedt UB om å gjøre noen overordnede vurderinger av hvilke konsekvenser en eventuell samlokalisering av bibliotekene i Breivika vil kunne ha.

Vurderinger av faglige og driftsmessige konsekvenser

Universitetsbiblioteket drifter i dag tre bibliotek i campus Breivika. Kultur- og samfunnsfagbiblioteket (KS), Psykologi- og jusbiblioteket (PJ) og Natur- og helsebiblioteket (NH). Disse bibliotekene er hver for seg relativt store bibliotek. KS-biblioteket er det mest besøkte.

UB la om sin organisasjon til en mer funksjonsbasert organisering i 2014. De bibliografiske tjenestene (indre støtte tjenester som innkjøp og katalogisering av bøker samt systemdrift) ble samlet i en avdeling og de publikumsrettede tjenestene ble samlet i en avdeling, men med flere bibliotek. I tillegg har UB over tid digitalisert svært mange av sine tjenester. Den faglige profilen er styrket gjennom utvikling av nye tjenester til fakultetene innen undervisning, og forskning.

Å samle de tre nåværende bibliotekene i ett nytt og oppgradert lokale for læring og formidling av tjenester til forskere og studenter i Breivika kan gi en rekke positive effekter. Det vil være enklere for våre brukere å finne fram til det de trenger når alt finnes på ett sted. Mange studenter og forskere opplever det som tungvint å måtte besøke flere bibliotek for å få tak i litteraturen de trenger, og at det er vanskelig å finne fram, særlig i de bibliotekene de ikke opplever som 'sitt eget'. Det gir også UB muligheten til å tilby likeverdige tjenester, og samme servicenivå, til alle våre brukere i Breivika. I dag er det stor forskjell på hvor nært integrert bibliotekene er de ulike fagmiljøene.

Tverrfaglighet blir stadig viktigere innen forskning og utdanning. Vi ser det både i utdanningssektoren generelt, der tverrfaglighet er blitt mer framtrædende i det nye læreplanverket fra i fjor, og i utlysninger fra f.eks. Forskningsrådet og EU. Ved å samle både litteratur og studenter/forskere fra alle fagområdene i ett bygg i Breivika, kan dette invitere til mer samarbeid på tvers av fagene, og bedre utnyttelse av litteratursamlingene og tjenestene som tilbys.

Et nytt hovedbibliotek i Breivika vil medføre frigjøring av ressurser som kan brukes på videre utvikling av tjenester knyttet til for eksempel digitalisering og infrastruktur for forskning og undervisning, f.eks. støttetjenester knyttet til forskningsdata eller 21st century skills, som kildekritikk og akademisk skriving, tjenester for systematiske søk, publiserings- og forskningsdata tjenester mm. Det vil også være gunstig i forbindelse med prosessene omkring Akademisk skrivesenter og High North Academy som pågår nå.

Det er ressurskrevende å bemanne 3 relativt store bibliotek på campus. Svært mange av UBs ansatte er derfor inkludert i skranketjenesten, også de med fag- og utviklingsoppgaver. Disse vil kunne bruke mer av sin arbeidstid på forsknings- og læringsstøtte og utvikling av disse. De som har ansvar for bygg og skranketjenester vil kunne få større kapasitet og bedre tid til tjenesteutvikling.

Fysisk bruk av biblioteket står fortsatt sterkt, særlig blant studentene, men også blant en del ansatte. Det er UB-bygget (KS-biblioteket) som er det desidert mest brukte av bibliotekene.

Samtidig som fysisk bruk til dels har økt de siste årene er mange av tjenestene som biblioteket tradisjonelt har levert gått over i digital form. Særlig tydelig er dette når det gjelder litteraturen, men også andre tjenester som datahåndtering, undervisning i informasjonskompetanse og annen undervisning/kurs leveres også digitalt.

Mye av bibliotekets undervisningsvirksomhet foregår imidlertid fortsatt fysisk, men skjer hovedsakelig utenfor bibliotekarealene, i ordinære undervisningsrom og i UB-auditoriet. Veiledning skjer både over skranke og digitalt, samt som en-til-en veiledning på de bibliotekansattes kontorer eller i grupper.

Studentene er svært glade i biblioteket som arbeidsplass og møtested. Dette vises blant annet gjennom score på Studiebarometeret, men også på besøkstall og andre tilbakemeldinger. En samling av alle bibliotekene på ett sted vil kunne gi et samlet tilbud til alle studentene med gode læringsarealer, både for gruppearbeid og konsentrasjon. Et moderne og levende bibliotek, der læringsrom er minst like viktig som rom for boksamlingene.

Universitetsbiblioteket har i sitt mandat at man også skal fungere som en formidlingsarena for fagmiljøene. UB er i dag fasilitator for mindre utstillinger i forbindelse med konferanser, mottakelser koplet til disputaser og konferanser, samt møter og faglige bokbad. Dette er en aktivitet som gjerne kan utvides, og som dermed vil gagne alle fagmiljøer ved å lage ett stort UB-bygg i Breivika.

En samling i ett lokale kan også ha ulemper og gi en opplevelse av dårligere tjenester, både for ansatte internt på UB og for ansatte og studenter på fakultetene. Fagmiljø kan oppleve avstanden til biblioteket som et hinder og tjenesten vil derfor kunne oppfattes som dårligere. UB er i dag også bibliotek for UNN, som vil få en betydelig lengere vei, men uansett ikke mer enn ca. 400 meter. UBs fagansatte som har særlig ansvar for de enkelte fagmiljøene vil også oppleve en noe lenger avstand til sine fagmiljø. Mange av våre tjenester er imidlertid digitale, og mye av kontakten mellom fagmiljø, studenter og UB foregår allerede online.

Ingen av dagens bygg vil, slik vi ser det, kunne huse alle bibliotekansatte i Breivika, litteratur samt arbeidsplasser for studentene slik de er utformet i dag. Imidlertid kan en se for seg at noen studentarbeidsplasser kan anlegges andre steder enn i biblioteket og ved å utvide kapasiteten i et eventuelt oppgradert UB-bygg, samt økte arealer til bokmagasiner.

Tilbakemeldinger og brukerundersøkelser viser at mange studenter foretrekke å lese i biblioteklokalene p.g.a. tverrfaglig tilnærming og et godt studiemiljø. Sosialt ser det ut til at studentene foretrekker ulike typer lesesaler. Diversiteten i tilbudet er vesentlig; både grupperom, åpne bord for samarbeid og stille lesesaler er ettertraktet. Å opprettholde dette vil kreve at lokalene utarbeides i nær samhandling med studenter, fagansatte på fakultetene og ansatte på UB.

Økonomi

En samling av bibliotektjenestene på ett sted vil bidra til langt mindre husleiekostnader. Det vil også være gunstig for institusjonen som helhet, ved at UiT slipper å leie arealer i det private markedet, ved at noen av dagens bibliotekareal frigis.

Det er særlig lavere dekning av husleiekostnader som gjør at UBs økonomi er anstrengt. UB disponerer i dag om lag 14 500 m² i Breivika, ifølge oversikt fra BEA¹. Av UBs totale bevilgning går ca. 22 % til husleie. Hvis vi holder litteraturmidlene utenfor, går hele 35 % av UBs basisbevilgning til husleie. Sammenliknet med andre enheter er dette svært høyt.

---

^{1 1} Ref ePhorte 2017/1705-10, vedlegg 1, Utleieareal

UB har effektivisert og hatt en plan for nedbemanning av om lag ni stillinger. Dette er gjennomført, men videre nedtrekk i økonomien viser at vi ikke klarer å drive i økonomisk balanse. UB har så langt gjort sitt ytterste for å skåne de nye campusene for nedtrekk i bemanning og bevilgning, dette betyr at all effektivisering har vært gjort i Tromsø, hvor vi har den klart største bemanningen, men også flest studenter og ansatte.

Dagens universitetsbibliotek leverer i tillegg til de tradisjonelle bibliotektenestene, mange støttetjenester for forskning og undervisning. Disse endringene, sammen med at Result ble en del av UB i 2013, har gjort at den faglige virksomheten ved biblioteket har økt betydelig. Den vridningen av tjenester som har vært gjennomført ved Universitetsbiblioteket i løpet av de siste 10 årene, har skjedd uten tilførsel av ressurser. Den har pågått gjennom langsiktig planlegging, strategisk rekruttering av nødvendig kompetanse, og med de ressurser man har hatt til rådighet i perioden.

De siste årene har imidlertid både ugunstige valutakurser og en betydelig inntektsnedgang satt sitt preg på driften ved UB. Denne inntektsnedgangen har både sammenheng med den fordelingsnøkkelen som ble valgt for inndekning av de nye fellestjenestene, husleiekning og virkningene av ABE-reformen. Med de effektiviseringstiltak som allerede er gjennomført er det lite som gjenstår utover å ta bemanningen ned ytterligere og dermed også tjenestene til fagmiljøene, eller bidra til en arealfortetting på UiT for å få budsjettene i balanse over tid.

Bibliotekdirektørens merknader i saken

Dette saksfremlegget gir noen overordnede vurderinger av mulige konsekvenser for tjenestetilbud og økonomi ved å se på samling av alle bibliotektenestene på campus Breivika. Bibliotekdirektøren vil understreke at det ikke er gjort grundige analyser. I denne omgang er det bare ledere ved de ulike avdelingene som har vært involvert i saken og bibliotekdirektøren vil understreke at forankring i fagmiljøene og internt på UB må gjennomføres før en eventuell beslutning gjøres.

De faktiske økonomiske forhold på UiT og UB taler for at en samling av bibliotekene i ett stort bibliotek vil være et gode. For UiT ved at store lokaler tilgjengeliggjøres for andre og for UB ved at husleiekostnadene tas betydelig ned. Samtidig må det understrekes at en sammenslåing vil måtte bety at UB-byggets arealer i stort tilgjengeliggjøres for UB og at man utvider de nåværende lokalene slik at man får god plass til studentarealer og gode arbeidsfasiliteter for ansatte på UB; kontor, møterom, spesialrom mm.

Det er åpenbart at enkelte fagmiljø og deler av UBs ansatte vil kunne oppleve at tjenestene blir mindre tilgjengelige enn tidligere dersom de ikke er like nært knyttet fysisk til fakultetene som i dag. Samtidig har vi allerede i dag fagmiljø som har betydelig avstand til biblioteket og en mer likeverdig opplevelse av tilgjengelighet vil være et gode. Avstanden bør kunne oppveies av gode digitale tjenester og tross alt et meget fortettet campus i Breivika. Tiden kan også være moden for nye løsninger, for eksempel å sende bøker til ansatte via internposten, dersom avstand oppleves som en stor ulempe.

UBs store magasinsamlinger må tilgodeses med nye lokaler og gode spesialmagasin vil måtte bygges for ivaretagelse av sjeldne og skjøre samlinger av kart og bøker. Studentarbeidsplasser vil måtte opprettholdes og kanskje økes ved å utvide kapasiteten i et nytt bygg og samtidig sette av gode arealer rundt om på campus.

Åpenhet i en slik prosess, både internt i UBs egen organisasjon og overfor fakultetene/fagmiljøene (og UNN), er viktig for at man kommer frem til så gode løsninger

som mulig, og bibliotekdirektøren vil fremholde at dette er vesentlig for en prosess for en eventuell samling av de tre bibliotekene på campus Breivika.

Johanne Raade
bibliotekdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur